

UNIVERSITATEA DE STUDII EUROPENE DIN MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ
„ȘTIINȚE JURIDICE ȘI RELAȚII INTERNAȚIONALE”

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 347.633(043.2)

ION, CARMEN

REGIMUL JURIDIC AL REPRODUCERII UMANE
ASISTATE MEDICAL PRIN METODA FERTILIZĂRII *IN*
***VITRO* – VERSUS ADOPTIA**

SPECIALITATEA ȘTIINȚIFICĂ: 553.01. DREPT CIVIL

Rezumatul tezei de doctor în drept

CHIȘINĂU, 2025

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale, „Științe Juridice și Relații Internaționale” a Universității de Studii Europene din Moldova

Conducător de doctorat:

PUȘCĂ ANDY CORNELIU, doctor în drept, conferențiar universitar

Referenți oficiali:

1. MODIGA GEORGETA, doctor în drept, profesor universitar, Universitatea Internațională „Danubius” Galați, România;
2. DANDARA LILIANA, doctor în drept, conferențiar universitar, UCCM, Chișinău;

Componența Comisiei de Susținere Publică:

1. Președinte - MIHALACHE IURIE, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar, Universitatea de Stat ”B. P. Hașdeu”, Cahul;
2. Conducător de doctorat – PUȘCĂ ANDY CORNELIU, doctor în drept, conferențiar universitar, Președintele Universității Internaționale „Danubius” Galați, România;
3. MODIGA GEORGETA, doctor în drept, profesor universitar, Universitatea Internațională „Danubius” Galați, România;
4. DANDARA LILIANA, doctor în drept, conferențiar universitar, UCCM, Chișinău;
5. POPESCU RADU RĂZVAN, doctor în drept, conferențiar universitar, SNSPA București, România;

Susținerea va avea loc la data de __30 mai_ , ora __10.00__ în ședința Comisiei de Susținere Publică din cadrul Școlii Doctorale ”Științe Juridice și Relații Internaționale” a Universității de Studii Europene din Moldova, adresa: Mun. Chișinău, str.Ghenadie Iablocikin 2/1, sala 200A.

Teza de doctorat și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, la Biblioteca Universității de Studii Europene din Moldova și pe pagina web a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (<https://anacec.md/ro/technical-staff/evaluations>).

Rezumatul a fost expediat la _07.04.2025_

Președintele Comisiei de Susținere Publică

MIHALACHE IURIE, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar, _____

Conducător de doctorat,

PUȘCĂ ANDY CORNELIU, doctor în drept, conferențiar universitar, _____

Autor

ION CARMEN

© Ion Carmen, 2025

CUPRINS

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII	4
CONȚINUTUL TEZEI	8
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	23
BIBLIOGRAFIE	26
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI.....	29
ADNOTARE	32

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei abordate este determinată de utilizarea tot mai frecventă în viața socială. Pentru asigurarea certitudinii realizării intereselor ambelor părți, legiuitorul a înțeles să dezvolte instituția adopției reglementând-o prin articolele din Codul Civil al Republicii Moldova¹, dar și prin:

- Constituția Republicii Moldova²,
- Legea nr. 99 din 28.05.2010 privind regimul juridic al adopției³,
- Codul de procedură civilă, cap. XXV⁴,
- Convenția de la Haga din 29.05.1993 privind protecția copiilor și cooperarea în materia adopției internaționale, ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr. 1468-XIII/1998⁵,
- Convenția cu privire la drepturile copilului (20.11.1989), ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII/1990⁶,
- Tratatate bilaterale privind asistența juridică în materie civilă și familială, încheiate cu Federația Rusă (1993)⁷, Ucraina (1993)⁸ și în cadrul CSI (1993)⁹,

¹ Codul civil al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 1107 din 06.06.2002, publicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 82-86/661 din 22.06.2002.

² Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994, publicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 1 din 12.08.1994.

³ Legea nr. 99 din 28.05.2010 privind regimul juridic al adopției, publicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 155-158/549 din 30.07.2010, cu modificările și completările ulterioare.

⁴ Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 225 din 30.05.2003, publicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 111-115/451 din 12.06.2003. Vezi Capitolul XXV.

⁵ Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale, adoptată la Haga la 29 mai 1993, ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1468-XIII din 29.01.1998, publicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 44-46/280 din 21.05.1998.

⁶ Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, adoptată la 20 noiembrie 1989, ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12.12.1990, publicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 33 din 28.05.1993.

⁷ Tratatul dintre Republica Moldova și Federația Rusă privind asistența juridică și raporturile de drept în materie civilă, familială și penală, semnat la Moscova la 22.02.1993, ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr. 260-XIII din 04.11.1994, publicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 20/254 din 06.04.1995.

⁸ Tratatul dintre Republica Moldova și Ucraina privind asistența juridică și raporturile de drept în materie civilă, familială și penală, semnat la Chișinău la 13.12.1993, ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr. 261-XIII din 04.11.1994, publicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 21/265 din 13.04.1995.

⁹ Convenția privind asistența juridică și raporturile de drept în materie civilă, familială și penală, încheiată la Minsk la 22.01.1993 între statele-membre ale CSI, ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr. 402-XIII din 16.03.1995, publicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 26-27/296 din 18.05.1995.

- Alte acte legislative și hotărâri ale Guvernului care vizează protecția drepturilor copilului¹⁰¹¹.

Pentru a prinde contur, cadrul reproducerii umane asistate ar trebui reluat de la început întrucât nu există nici o lege privind sănătatea reproducerii și reproducerea umană asistată medical. În Republica Moldova există câteva articole privind reproducerea asistată medical¹².

Aceste situații normative, atât pe adopție, cât și pe reproducerea umană asistată, presupun un efort de analiză aprofundată a reglementărilor din domeniu cât și de inițiere a unei legislații corespunzătoare pentru reproducerea umană asistată, reglementări pentru o aplicare corectă fără a atinge norme etice și morale, dar și pentru identificarea eventualelor inadvertențe sau lacune legislative.

La prima vedere se poate constata o adevărată efervescență legislativă în privința reglementărilor normative a regimului juridic atât pe adopție, cât și pe fertilizare *in vitro*.

Importanța abordării temei este reliefată și de cazurile practice care ne demonstrează că instituția adopției este în general acceptată de statele lumii, iar domeniul reproducerii umane asistate este foarte puțin dezvoltat din punct de vedere juridic în majoritatea statelor, poate și pentru că necesită o interdisciplinaritate avansată în domeniul cercetării.

Actualitatea temei este reliefată și prin aceea că, în practică, instituția adopției prezintă un interes deosebit, fiind un răspuns la ratificarea drepturilor copilului, care trebuie asigurate atât intern cât și internațional. Totodată, numărul cuplurilor ce suferă de infertilitate este din ce în ce mai mare din cauza stilului de viață, al stresului sau a factorilor de mediu. Așadar, soluții precum adopția sau FIV sunt esențiale pentru clădirea societății de mâine.

Scopul lucrării și obiectivele cercetării. Scopul acestei lucrări constă în justificarea teoretico-practică a importanței și necesității aplicării normelor juridice, psihologice și etico-religioase în alegerea formării unei familii prin intermediul adopției sau a fertilizării *in vitro*.

¹⁰ Legea nr. 338-XIII din 15.12.1994 privind drepturile copilului, publicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 20/238 din 20.04.1995, cu modificările ulterioare.

¹¹ Legea nr. 38 din 01.03.2012 privind sănătatea, publicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 72/237 din 13.04.2012. Vezi Capitolul III – Dispoziții referitoare la reproducerea umană asistată medical.

¹² Vezi Legea nr. 38 din 01.03.2012 privind sănătatea, *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 72/237 din 13.04.2012, cu modificările și completările ulterioare, Capitolul III – Sănătatea reproducerii. Reproducerea umană asistată medical.

Pentru îndeplinirea scopului mai sus menționat, s-au conturat următoarele obiective ale cercetării: fundamentarea conceptelor de adopție și fertilizare *in vitro*, prezentarea cadrului legislativ prin comparație (Republica Moldova, România, Spania) în ceea ce privește procesul adopției, efectuarea unei comparații legislative (Republica Moldova, România, Spania) cu privire la fertilizarea *in vitro*, determinarea celor mai importante criterii ce stau la baza alegerii uneia dintre cele două procedee: adopție sau fertilizare *in vitro*, conturarea profilului părintelui adoptator, dar și a copilului adoptat prin prisma intereselor celui adoptat, analiza cadrului legislativ actual privind adopția și fertilizarea *in vitro*, identificarea problemelor practice întâmpinate în aceste proceduri și nu în ultimul rând, propunerea de soluții legislative pentru îmbunătățirea cadrului normativ.

Noutatea științifică a rezultatelor obținute constă în abordarea integrativă și comparativă a adopției și fertilizării *in vitro*, două instituții juridice tratate de regulă separat în literatura de specialitate. Lucrarea reușește să le pună în relație directă, investigând nu doar cadrul normativ, ci și impactul social, etic și psihologic al fiecărei opțiuni asupra formării relațiilor familiale.

Un element de originalitate îl reprezintă analiza comparativă a legislației din România, Republica Moldova și Spania, care scoate în evidență diferențele sistemice și contribuie la formularea unor propuneri concrete de armonizare legislativă și de optimizare a procedurilor în materie de adopție și reproducere asistată medical. Această abordare pluridisciplinară este relativ puțin prezentă în cercetările autohtone, ceea ce oferă lucrării o contribuție distinctă în plan teoretic și aplicativ.

Problema științifică soluționată identificarea cauzelor juridice, sociale și culturale care determină preferința tot mai accentuată a cuplurilor infertile pentru fertilizarea *in vitro*, în detrimentul adopției, în contextul unui cadru legislativ deficitar, fragmentar și adesea inadecvat realităților actuale.

Lucrarea a demonstrat că această tendință nu este generată exclusiv de dorința unei legături biologice, ci, mai ales, de obstacolele birocratice, lipsa de transparență, durata excesivă a procesului de adopție și absența unor mecanisme de sprijin instituțional eficiente. În paralel, s-a evidențiat faptul că legislația privind fertilizarea *in vitro*, deși incompletă în anumite privințe, este percepută ca fiind mai accesibilă, mai rapidă și mai predictibilă.

Importanța teoretică rezidă în contribuția sa la dezvoltarea și aprofundarea cunoașterii în domeniul dreptului familiei, cu accent pe intersecția dintre adopție și

reproducerea asistată medical, două instituții juridice aflate în centrul unor transformări sociale profunde. Prin abordarea comparativă a legislației din România, Republica Moldova și Spania, cercetarea aduce un aport semnificativ la clarificarea conceptuală și sistematizarea normelor aplicabile, oferind o viziune integratoare asupra reglementărilor existente și a divergențelor dintre acestea. Lucrarea oferă un fundament teoretic solid pentru înțelegerea modului în care legislația influențează deciziile individuale și colective privind parentalitatea, și inversează perspectiva obișnuită prin introducerea dimensiunii sociale în analiza instituțiilor juridice. Această abordare permite o reconceptualizare a raportului dintre drept, societate și tehnologie reproductivă, oferind astfel noi direcții de reflecție și cercetare în literatura de specialitate.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese.

Metodologia utilizată include analiza comparativă a legislației, studiile de caz și interviurile cu experți juridici și medicali. Aceste metode permit o evaluare detaliată și critică a eficacității legislației actuale. Prin utilizarea unei abordări interdisciplinare, cercetarea examinează și implicațiile etice, psihologice și sociologice ale adopției și fertilizării *in vitro*.

Aprobarea rezultatelor cercetării a avut loc în cadrul Universității De Studii Europene Din Moldova, unde teza de doctorat a fost evaluată în cadrul Școlii Doctorale Științe Juridice și Relații Internaționale, la specializarea 553.01.

Pe parcursul cercetării, ideile preliminare, concluziile și recomandările rezultate au fost prezentate și validate în cadrul conferințelor științifice naționale și internaționale, fiind, de asemenea, publicate în reviste de specialitate, consolidând astfel relevanța și valoarea științifică a lucrării.

CONȚINUTUL TEZEI

Teza de doctorat este structurată în patru capitole, precedate de o introducere și urmate de concluzii și recomandări. Fiecare capitol abordează tematici specifice, într-o succesiune logică menită să susțină obiectivele generale ale demersului științific. Întregul conținut a fost elaborat în conformitate cu cerințele metodologice și academice impuse de cadrul instituțional.

În cadrul **Introducerii**, este evidențiată *importanța actuală a temei investigate*, punând accent pe lacunele identificate în literatura de specialitate. Prezenta cercetare își propune să investigheze, într-o manieră complexă și interdisciplinară, un fenomen social cu implicații profunde: raportul dintre creșterea alarmantă a numărului de copii lipsiți de ocrotire părintească, disfuncționalitățile legislative în materia adopției și opțiunea tot mai frecventă a cuplurilor infertile pentru reproducerea asistată medical. Această dinamică, în care fertilizarea *in vitro* este tot mai des preferată în detrimentul adopției, relevă nevoia stringentă de reevaluare a cadrului normativ și de înțelegere a mecanismelor decizionale implicate. *Scopul* lucrării este, așadar, de a contribui la aprofundarea cunoașterii în acest domeniu și de a formula propuneri pertinente pentru optimizarea reglementărilor legale și a politicilor publice conexe.

Pentru realizarea acestui demers s-au formulat mai multe *obiective*. Cercetarea urmărește, în primul rând, clarificarea conceptuală a celor două instituții juridice – adopția și fertilizarea *in vitro* – cu accent pe specificul, finalitatea și implicațiile etico-juridice ale fiecăreia. Ulterior, se efectuează o analiză comparativă a reglementărilor legislative din Republica Moldova, România și Spania, cu scopul de a evidenția bunele practici, dar și eventualele carențe sau contradicții ale sistemelor juridice analizate.

Demersul investigativ continuă cu identificarea criteriilor determinante în alegerea între adopție și reproducere asistată medical, pornind de la o perspectivă multidimensională – juridică, socială, psihologică și economică. În acest context, se conturează profilul părintelui adoptator și al copilului adoptat, în strânsă legătură cu principiul interesului superior al copilului, care trebuie să prevaleze în orice decizie referitoare la protecția și integrarea acestuia în mediul familial.

De asemenea, lucrarea analizează critic cadrul legislativ actual și relevă disfuncționalitățile și dificultățile de ordin practic întâlnite în procesul de adopție, respectiv în accesul la tehnicile de reproducere asistată medical. În final, sunt formulate propuneri de îmbunătățire a reglementărilor legale, în vederea asigurării unui echilibru

între drepturile copilului, ale părinților adoptatori și ale beneficiarilor procedurilor de fertilizare *in vitro*, precum și în scopul promovării unor politici publice coerente, eficiente și centrate pe nevoile reale ale societății contemporane.

Noutatea științifică constă în abordarea integrată și comparativă a două instituții juridice fundamentale – adopția și reproducerea asistată medical – în contextul provocărilor sociale actuale, marcate de creșterea infertilității și de numărul ridicat de copii lipsiți de îngrijire părintească. Lucrarea propune o analiză critică și comparativă a cadrului legislativ aplicabil în Republica Moldova, România și Spania, reliefând diferențele de reglementare, bunele practici și lacunele existente, aspecte insuficient tratate în literatura juridică autohtonă și regională.

Un element de originalitate îl reprezintă identificarea criteriilor obiective și subiective care determină opțiunea între adopție și fertilizare *in vitro*, printr-o abordare interdisciplinară ce îmbină argumente juridice, psihologice și sociale. De asemenea, conturarea profilului părintelui adoptator și al copilului adoptat prin prisma interesului superior al copilului oferă un cadru inovator de analiză, care contribuie la înțelegerea mai profundă a implicațiilor acestor procese.

Problema științifică principală soluționată de prezenta cercetare constă în identificarea și analiza cauzelor pentru care tot mai multe cupluri infertile aleg reproducerea asistată medical în detrimentul adopției, în contextul unui cadru legislativ deficitar și nearmonizat, atât în plan național, cât și internațional.

Valoarea teoretică a prezentei lucrări rezidă în aprofundarea și sistematizarea cunoștințelor juridice referitoare la două instituții fundamentale ale dreptului – adopția și reproducerea asistată medical – într-un cadru conceptual integrat, coerent și comparativ. Prin analiza critică a noțiunilor, principiilor și reglementărilor aferente acestor instituții, cercetarea contribuie la dezvoltarea doctrinei juridice în domeniul dreptului familiei, al bioeticii și al protecției drepturilor copilului.

Lucrarea oferă un cadru teoretic solid pentru înțelegerea raporturilor dintre nevoile sociale emergente (precum infertilitatea sau abandonul copiilor), opțiunile juridice disponibile (adopția versus fertilizarea *in vitro*) și reglementările normative existente. Totodată, formularea unor distincții clare între concepte, identificarea contradicțiilor legislative și propunerea unei terminologii riguroase oferă un suport valoros pentru aprofundarea cercetărilor viitoare în domeniu.

Prin abordarea comparativă a sistemelor de drept din Republica Moldova, România și Spania, lucrarea îmbogățește fundamentele teoretice ale dreptului comparat

și contribuie la o mai bună înțelegere a tendințelor internaționale în reglementarea filiației sociale și biologice. Astfel, se creează premisele unei reflecții academice mai largi asupra transformărilor contemporane ale conceptului de familie și parentalitate.

Ipoteza de cercetare care fundamentează prezenta lucrare pornește de la premisa că insuficiențele și rigiditățile cadrului legislativ privind adopția contribuie în mod semnificativ la orientarea cuplurilor infertile spre reproducerea asistată medical, în detrimentul adopției. Se presupune că, în absența unui sistem eficient, transparent și prietenos cu viitorii părinți adoptatori, fertilizarea *in vitro* devine o opțiune percepută ca fiind mai accesibilă, mai previzibilă și mai rapidă, în ciuda costurilor și a implicațiilor etice asociate. Analiza comparativă a cadrului juridic corelată cu realitățile sociale și cu deciziile efective ale cuplurilor aflate în situația de a alege între cele două opțiuni contribuie la identificarea lacunelor și formularea de propuneri menite să consolideze cadrul juric, asigurând astfel protecția drepturilor părților implicate.

Cercetarea de față utilizează o abordare *metodologică* de tip teoretico-analitic și comparativ, completată de elemente de interpretare doctrinară și normativă, adecvată obiectului de studiu situat la intersecția dintre dreptul familiei, bioetică și politici sociale. Întrucât tema implică atât dimensiuni conceptuale și legislative, cât și aspecte de ordin practic, demersul științific este structurat în jurul mai multor metode complementare.

Principala metodă utilizată este analiza juridică a cadrului normativ relevant în materia adopției și a reproducerii asistate medical, cu accent pe legislația din Republica Moldova, România și Spania. În acest scop, au fost examinate acte normative interne și internaționale, inclusiv convenții, directive, tratate, precum și jurisprudență relevantă.

Metoda comparativă a permis identificarea diferențelor și convergențelor dintre sistemele juridice selectate, în vederea extragerii unor bune practici legislative care pot fundamenta propuneri de armonizare și reformă normativă.

Lucrarea a apelat și la metoda analizei doctrinare, prin consultarea literaturii de specialitate naționale și internaționale, pentru a surprinde evoluțiile conceptuale, controversale și abordările teoretice dominante în domeniu.

Pentru formularea concluziilor și a recomandărilor, s-a recurs la metoda logică (deductivă și inductivă), care a permis structurarea argumentației și fundamentarea științifică a ipotezei cercetării.

În subsidiar, cercetarea a inclus o dimensiune exploratorie, prin analizarea unor rapoarte, statistici și studii de caz publicate de instituții publice, organizații

internaționale sau organizații neguvernamentale implicate în domeniul protecției copilului și al fertilizării *in vitro*. Aceste surse au oferit un context factual necesar pentru înțelegerea aplicabilității și limitărilor legislației analizate.

În **Capitolul 1**, intitulat „Analiza situației normative și doctrinare în materia adopției” este prezentată în mod comparativ legislația din trei țări: Republica Moldova, România și Spania.

Primele referiri la adopție datează dinainte de vremea noastră. Acestea au fost găsite în Codul Babilonian de nișă al lui Hammurabi. „În Evul Mediu, adopția era o modalitate de a proteja copiii rămași fără părinți, și astfel se justifică elementele ce se regăsesc în dreptului roman”¹³.

„Noțiunea de adopție, în mod direct sau indirect, este legată de conceptul de familie, care la diverse state, în funcție de perioada istorică, a fost expus în mod diferit și nici legislația statelor nu este identică în această privință”¹⁴.

Adopția reprezintă un proces legal prin care se stabilește o relație de filiație între adoptator și adoptat, conferind toate drepturile și obligațiile similare celor dintre părinți și copii biologici. În România, adopția este reglementată de Codul Civil și de Legea nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției¹⁵. În Republica Moldova, principala lege care reglementează adopția este Legea nr. 99/28.05.2010 privind regimul juridic al adopției, lege care stabilește proceduri și condiții necesare pentru adopție atât la nivel național cât și la nivel internațional.

În Spania, adopția este reglementată de Codul Civil (art. 172-180), Codul de procedură civilă (art. 779-781), Legea organică nr. 1/1996 privind protecția legală a minorilor și de Legea nr. 54/2007 privind adopția internațională¹⁶.

Adopția este considerată o soluție durabilă pentru copiii fără familie, asigurându-le stabilitate și securitate. Procesul de adopție implică numeroase etape juridice, inclusiv evaluarea capacității parentale a adoptatorilor, obținerea consimțământului părinților biologici și emiterea unei hotărâri judecătorești definitive.

¹³ Obreja A., Soci A., *Impedimente privind procedura adopției*, Arena Iuris, Volumul 1, nr.1/2022 disponibil la: <https://drept.ase.ro/wp-content/uploads/2023/02/Impedimente-privind-procedura-adopției.pdf>, p.29

¹⁴ Avornic Gh., Cojocaru V., *Adopția națională și internațională sub auspiciile principiilor statului de drept*, Chișinău, Ed. Reclama, 2005, p.11.

¹⁵ Legea nr. 273 din 21 iunie 2004 privind regimul juridic al adopției, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 557 din 23 iunie 2004.

¹⁶ LAW 54/2007, dated 28 December, concerning International Adoption http://www.hcch.net/upload/wop/adop2010_es1.pdf accesat în data de 11.09.2024

Adopția trebuie să se realizeze în interesul superior al copilului, acest principiu fiind esențial în evaluarea cererilor de adopție. În România, adopția internațională este reglementată strict pentru a preveni traficul de copii și pentru a proteja drepturile acestora.

Problematica adopției interne și internaționale este de mari dimensiuni și a făcut obiectul a numeroase tratate, studii, monografii și articole. În ultimele decenii, schimbarea calitativă a dreptului internațional privat a fost strâns legată de dezvoltarea relațiilor economice internaționale cu element străin și a adus schimbări atât în doctrină, cât și în practică. Noile direcții, tendințe și schimbări ale conceptelor reflectate în practica judiciară și îmbunătățirea normelor au determinat în mod firesc preocupările legate de studiul acestor cazuri, mai ales în unele țări europene, precum Republica Moldova. Aspectele teoretice și practice legate de recunoașterea internațională a dreptului internațional privat sunt puțin studiate în Republica Moldova.

Deși definițiile și scopurile principale sunt similare la nivel internațional, există variații în ceea ce privește procesul de adopție, cerințele pentru adoptatori și criteriile de eligibilitate a copiilor adoptabili. Aceste diferențe sunt influențate de factori socio-culturali și de prioritățile fiecărui stat în protecția copilului.

Analiza comparației legislative între România, Republica Moldova și Spania a evidențiat existența unor similitudini semnificative, determinate în special de influența convențiilor internaționale privind drepturile copilului. Totuși, fiecare țară prezintă particularități proprii. În România, procedura de adopție este strict reglementată și se desfășoară în mai multe etape pentru a asigura protecția maximă a copilului. Republica Moldova, deși urmează un model similar, se confruntă cu provocări în ceea ce privește adoptabilitatea copiilor și implementarea eficientă a legislației. În Spania, adopția are un caracter descentralizat, fiecare comunitate autonomă având anumite competențe specifice, ceea ce determină o diversitate procedurală.

Așadar, în urma analizei realizate, putem propune următoarele:

1) Propuneri legate de procesul de adopție

Pentru că trăim într-o eră a tehnologiei, o primă propunere constă în digitalizarea procesului de adopție prin crearea unei platforme unice de gestionare a adopțiilor. Astfel, timpul ar fi redus, toate informațiile s-ar găsi într-un singur loc, iar dosarele ar fi gestionate mult mai ușor.

O altă propunere constă în setarea unor termene mai mici de soluționare a cererilor. Acest lucru aduce beneficii și în cazul copiilor, aceștia nemaifiind nevoiți să petreacă un timp îndelungat în instituții.

2) Propuneri pentru a veni în sprijinul familiilor ce adoptă copii

Stimulentele de ordin financiar pentru părinții adoptatori, oferirea de zile libere suplimentare și oferirea de consiliere psihologică gratuită sunt doar câteva propuneri ce pot rezolva problemele sistemului de adopții.

3) Propuneri legate de copii adoptabili

Pentru a venit în ajutorul copiilor, dar și al familiilor adoptatoare, recomandăm introducerea unor programe educaționale speciale ce au scopul de a facilita crearea legăturii dintre copilul adoptat și familia adoptatoare. Astfel de programe ajută ambele părți să clădească o relație bazată pe comunicare și încredere.

4) Propuneri referitoare la adopția internațională

Adopția internațională poate fi un subiect sensibil în special atunci când este însoțită de abuzuri sau trafic de copii. De aceea, este imperios necesară o monitorizare strictă a familiilor adoptatoare și a copiilor adoptați pe o perioadă mult mai lungă. De asemenea, colaborarea dintre state este importantă, implicarea lor trebuind să fie promptă oricând e nevoie.

5) Propuneri legate de mediatizare

Promovarea adopției joacă de asemenea un rol esențial. Un prim pas important poate fi reprezentat de crearea unei campanii de informare cu scopul de a încuraja adopțiile și de a contracara percepțiile negative legate de adopție.

Adopția mai poate fi promovată și prin înfățișarea unor exemple pozitive (adopții reușite), dar și prin implicarea părinților în grupuri de sprijin de unde pot afla experiențele fericite a altor persoane ce și-au întregit familia prin adopție.

În **Capitolul 2** denumit „Fertilizarea *in vitro* în dreptul civil”, definim și analizăm printr-o perspectivă interdisciplinară fertilizarea *in vitro* cu scopul de a contura un cadru conceptual și normativ clar.

Fertilizarea *in vitro* a devenit o procedură din ce în ce mai utilizată, deși prima mențiune a existat în anul 1890, când profesorul universității Cambridge (Marea Britanie) Walter Heape a raportat primul transplant de embrioni la iepuri¹⁷.

¹⁷ Barac Lidia, Câteva considerații privind implicațiile juridice ale tehnicilor de reproducere umană asistată medical (RUAM), disponibil la: <https://www.juridice.ro/311847/cateva-consideratii-privind-implicatiile-juridice-ale-tehnicilor-de-reproducere-umana-asistata-medical-ruam.html>

Reglementările legale variază între România, Republica Moldova și Spania, influențate de factori culturali și sociali. În România, nu există o lege-cadru în ceea ce privește reproducerea umană asistată, însă procedurile de FIV sunt reglementate prin anumite acte normative și ordine emise de Ministerul Sănătății. Amintim în acest sens, **Ordinul nr. 1318/2012 al Ministerului Sănătății**¹⁸ care reglementează activitatea de fertilizare *in vitro* și embriotransfer.

În România anumite practici precum maternitatea surrogat nu sunt reglementate în mod clar și pot ridica anumite probleme legale și etice.

În contrast, Republica Moldova și Spania impun restricții mai severe, limitând accesul la FIV pentru anumite categorii de persoane.

Această diferență în reglementări reflectă atitudinile culturale și religioase diferite din cele trei țări, precum și prioritățile politice în materie de sănătate reproductivă¹⁹.

CEDO a prezentat diverse cazuri de FIV subliniind importanța echilibrului creat între interesele private și cele publice. Amintim cauza **S.H. și alții împotriva Austriei** unde CEDO a stabilit că statele membre pot decide cu privire la restricțiile privind donarea de ovule cu spermatozoizi și cauza **Mennesson și Labassee împotriva Franței (2014)** unde CEDO a hotărât că Franța trebuie să recunoască filiația copiilor născuți în străinătate prin maternitate surrogat.

Așadar, amintim următoarele documente importante, aplicabile la nivelul UE:

- **Directiva 2004/23/CE privind standardele de calitate și siguranță pentru țesuturi și celule umane**, directivă care include cerințe privind donarea și utilizarea ovulelor și spermatozoizilor în FIV;
- **Directiva 2006/17/CE și Directiva 2006/86/CE** care detaliază aspecte privind donarea anonimă, criteriile de selecție a donatorilor și trasabilitatea;
- **Regulamentul (UE) 2017/746 privind dispozitivele medicale de diagnostic *in vitro*** regulament care reglementează testele genetice folosite în FIV.

¹⁸ Ordinul nr. 1318/2012 al Ministerului Sănătății privind aprobarea normelor pentru aplicarea Programului Național de Fertilizare *in vitro* și Embriotransfer, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 466 din 9 iulie 2012.

¹⁹ Dr. Camelia Kaminski, Conferința internațională Pro-life din 10-12 octombrie de la Viena, intitulată „Medicii încearcă să ia locul lui Dumnezeu - Rătăcirile medicinei moderne”, apud Dr. Crista Todea Gross, p.275.

FIV implică numeroase drepturi și obligații pentru părțile implicate. Cuplurile care recurg la această procedură au dreptul de a decide asupra utilizării materialului genetic și a embrionilor creați. În același timp, donatorii de spermă și ovule au drepturi și obligații clar definite prin lege, care variază de la un sistem juridic la altul²⁰.

Adopția implică un proces extrem de complex în ceea ce privește asigurarea drepturilor copilului și pentru a transfera responsabilitatea parentală către adoptatori. În situația FIV cu embrioni donați, în multe țări, legislația impune păstrarea anonimatului donatorilor, părinții urmând să semneze documente legale privind drepturile copilului rezultat din procedură.

De exemplu, în România, donatorii au dreptul la anonimat, în timp ce în Republica Moldova și Spania, acest drept poate fi limitat în anumite circumstanțe. Legislația trebuie să asigure protecția adecvată a drepturilor tuturor părților implicate, prevenind abuzurile și asigurând un echilibru între interesele acestora. În România, drepturile și obligațiile părinților biologici și ale donatorilor sunt reglementate clar, asigurând protecția juridică a tuturor părților implicate în procesul FIV. Legislația include dispoziții privind responsabilitățile financiare și parentale ale părinților, precum și drepturile donatorilor în ceea ce privește anonimatul și utilizarea materialului genetic²¹.

Contractul privind fertilizarea *in vitro* este un contract de prestare de servicii medicale și, ca orice contract, are anumite trăsături care îl deosebesc de alte acte juridice. Aceste trăsături se regăsesc în legislația națională și se diferențiază de la o țară la alta.

Obținerea consimțământului informat are implicații și consecințe de natură etică, juridică și, nu în ultimul rând, aspecte practice care ar trebui cunoscute atât de medici cât și de pacienți pentru o bună aplicare a lor.

Fertilizarea *in vitro* nu este doar un proces medical, ci și unul care implică considerente etice. Este esențial să se analizeze aspectele etice ale FIV, cum ar fi

²⁰ Pușcă, F. Protecția penală a vieții persoanei în privința tehnicilor biomedicale moderne [Accesat: 14.02.2023]. Disponibil: http://evidentacercetare.univ-danubius.ro/Surse/Set_009/Vbk8g20EHh.pdf.

²¹ Moșin, V., Eșanu, A. Aspecte etice ale reproducerii umane asistate medical [Accesat: 23.03.2023]. Disponibil: https://repository.usmf.md/bitstream/20.500.12710/16839/1/ASPECTE_ETICE_ALE_REPRODUCERII_UMANE_ASISTATE_MEDICAL.pdf.

drepturile embrionilor și dilemele morale legate de donarea și utilizarea materialului genetic²².

Legislația actuală nu acoperă toate cazurile, neoferind răspuns multor întrebări importante printre care se regăsesc și următoarele:

- „Materialul genetic al unui donator, poate fi utilizat la conceperea a câtor copii?
- Cât timp poate fi păstrat materialul genetic al unui donator?
- Poate fi utilizat materialul genetic al unui donator și după moartea acestuia?
- Dacă se introduce utilizarea materialului genetic al soțului/soției sau partenerului donator, după decesul acestuia, se va stabili o relație de rudenie între copilul născut prin utilizarea RUAM cu defunctul?
- Poate donatorul cunoscut (soț sau partener) să-și revoce consimțământul de a dona material genetic unei anumite femei (soție sau partener)?
- Materialul genetic al unui donator poate fi folosit pentru a concepe mai mulți copii de către străini, dar poate fi folosit și pentru a concepe „și copiii unuia”. Există pericolul ca frații biologici, care nu se cunosc, să se întâlnească și să se căsătorească?
- S-ar putea întâmpla ca în urma acestei căsătorii frații să conceapă proprii lor copii?”²³.

Utilizarea din ce în ce mai frecventă a procedurilor de reproducere medicală asistată, în special a fertilizării *in vitro*, transformă încet, dar sigur modul de procreare a unui procent semnificativ din specia umană. Probabilitatea, ca în viitorul apropiat, un procent de 10% din totalitatea copiilor să fie concepuți prin intermediul acestei proceduri este destul de mare.

Privind rapiditatea cu care evoluează tehnica, este extrem de important ca organele reglementate să conceapă un cadru legislativ bine pus la punct.

²² Nelu Gheorghită, Problema infertilității și reproducerea asistată medical în Republica Moldova. Aspecte medicale, etice și legislative, în „Vector european” nr. 1/2023, p. 24.

²³ Prague Fertility Center - De ce este importantă testarea genetică a embrionilor preimplantare pentru creșterea ratei de obținere a unei sarcini https://www.pragueivf.com/ro/blog/importanta-testare-genetica-a-embrionilor-preimplantare?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=21369571607&gclid=Cj0KCQjwi5q3BhCiARIsAJCfuZkNe2GsCxEuVXSOPg6CM113NMG0qm8mQsyX1kum9p_LRmYjB0HL-QaAkgAEALw_wcB accesat în data de 12.09.2024

Trebuie reglementată utilizarea fertilizării *in vitro* în cadrul cuplurilor de același sex, importanța acestui lucru fiind determinat de „[...] ascensiunea mișcării LGBT și lupta lor pentru drepturi egale, inclusiv pentru dreptul la familie”²⁴.

Capitolul 3 tratează „Dimensiunea juridică a fertilizării *in vitro* și a adopției”. Acesta oferă o analiză detaliată asupra efectelor juridice generate de adopție și fertilizarea *in vitro*, punând accent pe modul în care aceste instituții produc modificări în structura juridică a familiei și asupra drepturilor individuale. Scopul acestui capitol este de a evidenția implicațiile legislative, dar și de a analiza modul în care aceste prevederi sunt aplicate în practică, prin intermediul jurisprudenței relevante.

Adopția produce efecte de la data la care hotărârea judecătorească prin care o încuviințează devine irevocabilă. Adopția produce efecte în legătură cu rudenția, custodia copilului, titlul, reședința și domiciliul copilului, tutela, moștenirea și cetățenia copilului.

Subcapitolul intitulat „Efectele juridice ale adopției” prezintă modificările fundamentale pe care le produce adopția în raporturile juridice dintre copil și părinții adoptatori. Se analizează dobândirea filiației depline, identică cu cea biologică, precum și efectele asupra numelui copilului, cetățeniei și obligațiilor succesoriale. De asemenea, este subliniat caracterul definitiv și irevocabil al adopției, cu excepția unor situații expres prevăzute de lege.

Adopția poate fi nulă sau desfăcută în anumite condiții prevăzute de lege. Nulitatea adopției intervine atunci când procedura de adopție nu respectă condițiile legale, cum ar fi consimțământul viciat al părinților biologici. Desfacerea adopției poate avea loc atunci când relația dintre copilul adoptat și părinții adoptivi devine nesustenabilă, din motive care includ abuzul sau neglijența.

În România și Republica Moldova, legislația prevede proceduri clare pentru nulitatea și desfacerea adopției, asigurând astfel protecția drepturilor copilului. Aceste proceduri includ verificări suplimentare și intervenția autorităților competente pentru a evalua situația și a lua măsurile necesare.

Nulitatea adopției are ca efect anularea tuturor actelor și deciziilor legate de adopție, restabilind situația juridică anterioară. Aceasta poate include reintegrarea

²⁴ Braga, C. Unele aspecte bioetice ale fertilizării *in vitro*. În: Sănătatea, medicina și bioetica în societatea contemporană: studii inter- și pluridisciplinare. Materialele Conferinței științifice internaționale, 08-09 noiembrie 2019. Chișinău: Print Caro, 2019. Ediția a 2-a, ISBN 978-9975-56-701-5, 978-9975-56-701-5.

copilului în familia biologică sau plasarea acestuia în sistemul de protecție a copilului, în funcție de circumstanțele specifice.

Desfacerea adopției, pe de altă parte, implică încetarea relației juridice dintre copilul adoptat și părinții adoptivi, similar cu divorțul în cazul căsătoriilor. Acest proces este reglementat strict pentru a proteja interesul superior al copilului și pentru a asigura o tranziție cât mai lină posibilă.

Și fertilizarea *in vitro* implică o serie de efecte juridice, inclusiv drepturile asupra materialului genetic, statutul legal al embrionilor și responsabilitățile părinților și donatorilor. Legislația trebuie să asigure protecția adecvată a drepturilor tuturor părților implicate, prevenind abuzurile și asigurând un echilibru între interesele acestora.

În România, legislația prevede drepturile și obligațiile părților implicate în procesul de FIV, inclusiv protecția juridică a embrionilor și reglementările privind utilizarea materialului genetic. Aceste reglementări sunt esențiale pentru asigurarea transparenței și a responsabilității în cadrul procedurii de FIV.

Republica Moldova, de asemenea, impune cerințe stricte pentru protecția juridică a embrionilor și reglementează responsabilitățile părinților și donatorilor. Aceste cerințe includ verificări suplimentare și proceduri de consimțământ, menționând importanța aspectelor etice și morale ale FIV.

Cel de-al patrulea subcapitol, „Interpretări jurisprudențiale și consecințe practice” analizează decizii relevante ale instanțelor naționale și internaționale care au clarificat sau, din contră, au evidențiat ambiguități în aplicarea normelor privind adopția și fertilizarea *in vitro*. Se discută diferențele de interpretare cu privire la statutul juridic al mamei surrogat, recunoașterea filiației în cazuri transfrontaliere și efectele necorelării dintre legislația civilă și normele de bioetică. Aceste exemple practice oferă o bază solidă pentru formularea de propuneri legislative ulterioare.

Așadar, adopția și fertilizarea *in vitro* sunt instituții juridice cu implicații majore asupra drepturilor individului și protecției familiei. Reglementările trebuie să fie în continuă adaptare pentru a răspunde noilor provocări sociale și tehnologice, asigurând totodată echilibrul între drepturile părților implicate și interesul general al societății. Interpretările jurisprudențiale și evoluția normelor legale joacă un rol crucial în îmbunătățirea protecției oferite acestor procese și în garantarea respectării principiilor fundamentale de drept.

În Capitolul 4, intitulat „Analiza influenței sociale asupra adopției și a fertilizării *in vitro*” este investigată dimensiunea social a alegerilor legate de adopție și fertilizare

in vitro, prin valorificarea instrumentelor de cercetare empirică. Acest capitol are ca scop principal identificarea percepțiilor, motivațiilor și a factorilor ce influențează decizia cuplurilor ce se află, cel mai adesea, în situația infertilității.

Metodologia cercetării a inclus aplicarea a două chestionare se adresează în special persoanelor care au intenția adoptării unui copil sau de a efectua procedura de fertilizare *in vitro* și prin intermediul cărora s-a dorit găsirea unor răspunsuri la întrebări precum: *Cât de dificile sunt procesele (atât adopția, cât și fertilizarea in vitro) din punct de vedere al birocrăției? și Cât de important este sexul unui copil (fie că se aduce în discuție un copil adoptat sau unul procreat prin utilizarea metodei de fertilizare in vitro)? Dar rasa?*

Așadar, rezultatele obținute în urma aplicării celor două chestionare evidențiază o serie de tendințe și percepții sociale relevante în ceea ce privește adopția și fertilizarea *in vitro*, raportate atât la criteriile de selecție a copilului, cât și la motivele care determină alegerea uneia dintre cele două opțiuni.

În ceea ce privește importanța percepută a unor caracteristici ale copilului, respondenții au indicat că etnia are o pondere mai mare în procesul decizional decât rasa (culoarea pielii) sau sexul, acestea din urmă fiind considerate aspecte secundare. Astfel, din punct de vedere al relevanței, sexul copilului este considerat cel mai puțin important criteriu, urmat de rasa, în timp ce etnia are o influență ușor mai ridicată, fără a deveni însă decisivă. Această ierarhizare reflectă o atitudine relativ deschisă, însă nu lipsită de prejudecăți culturale sau sociale subtile.

Din perspectiva influenței pe care o exercită diferite aspecte asupra deciziei de a opta pentru fertilizare *in vitro*, urmărirea evoluției și a sănătății copilului încă din perioada intrauterină reprezintă cel mai important factor pentru respondenți. Această opțiune este percepută ca o garanție a controlului și predictibilității, în contrast cu incertitudinile asociate procesului de adopție. Urmează, în ordinea importanței, cunoașterea și acceptul părinților biologici, precum și problema stabilirii paternității, aspecte care influențează puternic percepția asupra identității viitorului copil. Statutul legal al copilului născut prin maternitate de substituție și anonimitatea donatorului sunt considerate mai puțin influente, însă rămân totuși relevante în cadrul decizional.

Majoritatea respondenților au susținut necesitatea ca statul să elaboreze un cadru juridic modernizat, care să prevadă inclusiv măsuri de sprijin financiar pentru copiii adoptați, în special în situațiile în care adopția are loc fără consimțământul copilului. S-a evidențiat, de asemenea, opinia că adopția poate reprezenta un mecanism eficient de

reintegrare a minorilor care s-au aflat în contexte radicale în străinătate, ceea ce denotă o percepție extinsă asupra funcției sociale a acestei instituții.

În ciuda percepției generale că procesul de adopție este excesiv de birocratic și anevoios, respondenții recunosc eforturile de adaptare a cadrului legislativ la noile posibilități oferite de era digitală, ceea ce reflectă o speranță în eficientizarea procedurilor pe viitor. Cu toate acestea, în mod majoritar, fertilizarea *in vitro* este preferată ca opțiune de constituire a unei familii, mai ales datorită avantajelor percepute precum posibilitatea alegerii sexului copilului sau monitorizarea atentă a evoluției acestuia în faza prenatală.

Un alt aspect relevant identificat este faptul că peste 85% dintre copiii adoptați se încadrează în intervalul de vârstă 2–7 ani, ceea ce denotă o preferință clară pentru adopția copiilor de vârstă fragedă, cel mai probabil pentru a facilita integrarea și formarea unei legături afective timpurii. De asemenea, majoritatea copiilor adoptați sunt clinic sănătoși, ceea ce reflectă reticența părinților adoptatori față de asumarea îngrijirii unui copil cu probleme de sănătate, indiferent de natura acestora.

În cele mai multe cazuri, părinții adoptatori cunosc cel puțin unul dintre părinții biologici ai copilului, de regulă mama, iar această informație este importantă nu doar pentru trasabilitatea originii, ci și pentru cunoașterea unor trăsături fizice, comportamentale sau istoricul medical. Această preocupare subliniază nevoia unei conexiuni simbolice cu trecutul copilului, chiar și în lipsa unei legături biologice directe.

În pofida dificultăților asociate procesului de adopție, respondenții declară un nivel ridicat de satisfacție și împlinire personală în urma finalizării acestuia, ceea ce confirmă funcția profund transformatoare și umanizatoare a actului de a deveni părinte prin adopție.

Rezultatele obținute trebuie luate în considerare în lumina mai multor limitări. Așadar, printre limitările pe care le are cercetarea se enumeră și:

- neconcordanța răspunsurilor cu realitatea (unii oameni, chiar dacă au semnat un formular de consimțământ, nu au fost întru-totul sinceri);
- datele preluate din chestionarele fizice pot conține erori de transcriere;
- numărul persoanelor ce au adoptat este relativ mic, accesul la acestea fiind destul de dificil (datele, nefiind publice, fac procesul de identificare a acestora anevoios).

Această cercetare aduce contribuții importante la înțelegerea deciziei părinților de a adopta copii sau de a apela la metoda fertilizării *in vitro*, precum și criteriile ce le motivează alegerea.

În același timp, contribuie la crearea unei imagini cuprinzătoare a situației adopțiilor din Republica Moldova, dar și a evidențierii problemelor de ordin legislativ ce influențează în mod negativ numărul adopțiilor.

Rezultatele obținute în urma prezentei cercetări pot fi utilizate în educarea factorilor de decizie politică, mass-media, dar și a altor persoane cu privire la adopție. De asemenea, prin intermediul acestora, se pot crea reprezentări pozitive ale procesului adopției necesare în maximizarea numărului de persoane care îl experimentează. Informațiile pot fi folosite de consilieri, familii, societate pentru a înțelege și a aprofunda fenomenul prin prisma abordării sale multidimensionale.

Este imperios necesară o abordare continuă a subiectului pentru a deservi tuturor părților implicate (părinți, copii, legiuitori, asistenți sociali etc.).

În urma studiului efectuat în această lucrare, am putut determina o serie de abordări ce ar putea îmbunătăți înțelegerea domeniului de studiu. Printre acestea putem menționa următoarele:

- determinarea gradului de implicare pe care îl are societatea cu privire la educarea populației despre adopție și fertilizare *in vitro* prin intermediul mass-media;
- evaluarea modului și a magnitudinii comunicării continue din cadrul familiilor;
- determinarea unor metode de stimulare continuă a comunicației în relația părinte – copil;
- înțelegerea relevanței sau neimportanței relațiilor biologice, paterne;
- determinarea unor metode alternative de diseminare a informațiilor despre adopție sau fertilizare *in vitro* de către copii pe tot parcursul vieții;
- analiza modului în care termenii „mamă naturală”, „mamă adoptivă”, „mamă surogat” și „mamă” sunt înțeleși de către copii și capacitatea lor de a înțelege diferențele;
- determinarea tendințelor de dezvoltare definite clar cu privire la înțelegerea adopției;

- determinarea modului în care cuvintele alese în oferirea unor explicații au impact în dezvoltarea copiilor.

De asemenea, este mai mult decât utilă realizarea unui ghid de întrebări pentru părinți în vederea determinării punctelor forte pe care le au, precum și pentru crearea unor recomandări cu scopul de a-i ajuta să-și dezvolte capacitățile parentale.

În subcapitolul intitulat „Cazuri reușite de adopție – perspective practice” sunt prezentate o serie de cazuri reușite de adopție, oferind o perspectivă practică asupra beneficiilor acestui proces și a impactului său pozitiv asupra copilului și familiei.

Lucrarea se încheie cu **concluzii generale și recomandări.**

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Într-o societate aflată într-o continuă evoluție, opțiunile pentru persoanele care își doresc copii, dar se confruntă cu dificultăți de concepere, s-au diversificat considerabil. Două dintre cele mai importante alternative sunt fertilizarea *in vitro* (FIV) și adopția. Aceste soluții oferă speranță familiilor care își doresc un copil, dar implică procese complexe, atât din punct de vedere medical, cât și emoțional și legal.

Fertilizarea *in vitro* poate fi văzută ca o „scânteie” din punct de vedere științific și medical, deoarece reprezintă un progres revoluționar în tehnologia reproducerii asistate. Oferă speranță cuplurilor infertile și ridică întrebări despre limitele eticii medicale.

Adopția poate fi considerată mai profundă din punct de vedere emoțional și social, deoarece schimbă viețile atât ale copiilor, cât și ale părinților adoptivi. Este un act de generozitate și responsabilitate care poate transforma destine.

O legătură esențială între fertilizarea *in vitro* și adopție este reprezentată de dilema etică și emoțională cu care se confruntă cuplurile infertile. În multe cazuri, adopția este percepută ca o alternativă la fertilizarea asistată, dar nu întotdeauna este considerată o opțiune echivalentă din punct de vedere emoțional. Studiul analizează modul în care percepțiile sociale și convingerile personale influențează această decizie, evidențiind faptul că atât fertilizarea *in vitro*, cât și adopția implică un proces complex de acceptare și adaptare la noul statut de părinți.

Un punct de maximă relevanță al prezentei cercetări este determinat de analiza comparativă a legislației din România, Republica Moldova și Spania privind adopția și fertilizarea *in vitro*, evidențiind diferențele structurale, lacunele legislative, precum și exemplele de bune practici.

De asemenea, lucrarea valorifică decizii relevante ale instanțelor naționale și internaționale, aducând în discuție aplicarea practică a legislației, soluțiile judiciare în cazuri complexe și impactul interpretării judecătorești asupra drepturilor copilului și ale părinților.

Fertilizarea *in vitro* este analizată nu doar din punct de vedere juridic, ci și prin prisma bioeticii, religiei, psihologiei și sociologiei, reflectând complexitatea fenomenului și impactul acestuia asupra identității individuale și structurii familiale.

Un alt element important pe care l-a abordat prezenta cercetare a fost măsura în care societatea, cultura, presiunea socială, mass-media și familia influențează opțiunea

între adopție și fertilizare *in vitro*, oferind o perspectivă integrativă asupra motivațiilor și blocajelor existente.

În urma întregului demers științific, lucrarea a demonstrat că alegerea între adopție și fertilizarea *in vitro* nu este determinată exclusiv de factori medicali sau juridici, ci reprezintă rezultatul unei interacțiuni complexe între norme legale, percepții sociale, valori culturale, resurse emoționale și accesul la informație. Lucrarea subliniază necesitatea abordării acestor fenomene într-un cadru juridic coerent, adaptat realităților sociale contemporane, și propune o serie de măsuri legislative menite să consolideze protecția interesului superior al copilului, să clarifice statutul juridic al părților implicate și să reducă decalajul existent între normele legale și aplicabilitatea lor practică. Astfel, cercetarea contribuie la îmbogățirea doctrinei juridice și oferă un fundament solid pentru viitoare intervenții normative și inițiative de politici publice.

Propuneri de *lege ferenda*

În calitate membru a Comisiei pentru Justiție, Drepturi și Libertăți Cetățenești din cadrul O.F.L – Brăila, am înaintat către Camera Deputaților din România, următoarele proiecte de legi:

1) Față de cazuistica prezentată, precum și față de considerentele expuse anterior, apreciem că ar fi necesară completarea și modificarea prevederilor Legii nr. 273/2014, cu dispoziții referitoare la îmbunătățirea procesului de potrivire, precum și la acordarea priorității la adopție către părinți ce provin din aceeași origine etnică, culturală sau lingvistică.

Un obiectiv major în cadrul procesului de potrivire ar fi realizarea unei conexiuni afective autentice între copil și viitorii părinți adoptivi, precum și evaluarea abilităților acestora de a depăși eventualele dificultăți ce s-ar putea ivi ulterior procesului de adopție.

Este cunoscut faptul că modalitatea cea mai facilă de cunoaștere și învățare a copilului se realizează prin intermediul jocului. Așa fiind, acest instrument poate fi folosit cu succes și în cadrul procesului de potrivire, cu atât mai mult cu cât cadrul destins, creat de bucuria jocului, poate dizolva orice dificultăți de relaționare, ori tensiuni ce s-ar putea naște dintr-o interacțiune formală.

Totodată, un alt element de care ar trebui să se țină seama, ar fi atracția naturală care s-ar putea crea între copii și viitorii părinți. Astfel, s-ar elimina din start orice situații nedorite, ce s-ar putea ivi după inserția copilului în familia selectată potrivit dispozițiilor art.40 alin. (3) din Legea nr.273/2014 .

În speță, în opinia noastră, ar fi mult mai potrivit ca selecția celei mai potrivite familii sau persoane să se realizeze după parcurgerea mai multor întâlniri, intermediare și supravegheate de asistenții maternali și de cel puțin un psiholog, în cadrul unor centre/locuri de joacă.

La aceste întâlniri ar fi util să participe mai mulți copii adoptabili, pe segmente de vârstă (cu un număr cuprins între 4 și 6), precum și familiile identificate a fi potrivite pentru aceștia. În interacțiunea jocului dintre copii și părinți, psihologul poate identifica în mod facil preferințele sau conexiunile existente în cadrul grupului. În acest mod se poate da curs observării afinităților naturale, eliminându-se tensiunile raportului de potrivire formală, cu o singură variantă, cât și observării gradului de determinare a fiecărui părinte în construirea unei relații autentice.

2) Referitor la „principiul continuității în educarea copilului, ținându-se seama de originea sa etnică, culturală și lingvistică”, prevăzut de art.1 lit. c) din Legea 273/2004 , apreciem că ar fi necesar a se da eficiență acestuia, prin introducerea în cuprinsul art.39 din Legea 273/2004 a unei noi categorii de persoane care au prioritate la adopție, după categoriile prevăzute la alin.(2), respectiv după „rudele copilului din cadrul familiei extinse, altor persoane alături de care copilul s-a bucurat de viața de familie pentru o perioadă de minimum 6 luni, precum și familiilor/persoanelor care au adoptat frați ai copilului sau care se află în procedură de adopție cu un frate/frați al/ai acestuia, în măsura în care acest lucru nu contravine interesului său superior”.

Această nouă categorie prioritară ar fi reprezentată de persoanele ce provin din aceeași origine etnică, culturală sau lingvistică.

Introducerea acestei noi categorii de persoane prioritare, apare necesară în baza studiilor și cazuisticii psihogenealogiei, ce s-a demonstrat a fi un real „fir conducător pentru a-și înțelege viața, alegerile profesionale și personale, pentru a-ți lumina drumul, fără a fi neapărat vorba despre vreun traumatism. „Căci psihogenealogia, să nu uităm, înseamnă mai întâi să-ți asumi trecutul, dar și să culegi nectarul din grădina familiei ca să-ți faci din el miere”.

Propunerea noastră a fost deja înregistrată și a fost înaintată pentru aviz către Consiliul legislativ – Senatul României în vederea schimbării legii adopției. Proiectul legislativ este la început de drum și urmează să parcurgă o serie de pași legislativi până când va deveni realitate.

BIBLIOGRAFIE

1. Avornic Gh., Cojocaru V., *Adopția națională și internațională sub auspiciile principiilor statului de drept*, Chișinău, Ed. Reclama, 2005.
2. Barac Lidia, *Câteva considerații privind implicațiile juridice ale tehnicilor de reproducere umană asistată medical (RUAM)*, disponibil la: <https://www.juridice.ro/311847/cateva-consideratii-privind-implicatiile-juridice-ale-tehnicilor-de-reproducere-umana-asistata-medical-ruam.html>
3. Braga, C. Unele aspecte bioetice ale fertilizării *in vitro*. În: *Sănătatea, medicina și bioetica în societatea contemporană: studii inter- și pluridisciplinare. Materialele Conferinței științifice internaționale*, 08-09 noiembrie 2019. Chișinău: Print Caro, 2019. Ediția a 2-a, ISBN 978-9975-56-701-5, 978-9975-56-701-5.
4. Codul civil al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 1107 din 06.06.2002, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 82-86/661 din 22.06.2002.
5. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 225 din 30.05.2003, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 111-115/451 din 12.06.2003. Vezi Capitolul XXV.
6. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 1 din 12.08.1994.
7. Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale, adoptată la Haga la 29 mai 1993, ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1468-XIII din 29.01.1998, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 44-46/280 din 21.05.1998.
8. Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, adoptată la 20 noiembrie 1989, ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12.12.1990, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 33 din 28.05.1993.
9. Convenția privind asistența juridică și raporturile de drept în materie civilă, familială și penală, încheiată la Minsk la 22.01.1993 între statele-membre ale CSI, ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr. 402-XIII din 16.03.1995, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 26-27/296 din 18.05.1995.

10. Dr. Camelia Kaminski, Conferința internațională Prolife din 10-12 octombrie de la Viena, intitulată „Medicii încearcă să ia locul lui Dumnezeu - Rătăcirile medicinei moderne”, apud Dr. Crista Todea Gross.
11. LAW 54/2007, dated 28 December, concerning International Adoption http://www.hcch.net/upload/wop/adop2010_es1.pdf accesat în data de 11.09.2024
12. Legea nr. 273 din 21 iunie 2004 privind regimul juridic al adopției, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 557 din 23 iunie 2004.
13. Legea nr. 338-XIII din 15.12.1994 privind drepturile copilului, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 20/238 din 20.04.1995, cu modificările ulterioare.
14. Legea nr. 38 din 01.03.2012 privind sănătatea, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 72/237 din 13.04.2012, cu modificările și completările ulterioare, Capitolul III – Sănătatea reproducerii. Reproducerea umană asistată medical.
15. Legea nr. 99 din 28.05.2010 privind regimul juridic al adopției, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 155-158/549 din 30.07.2010, cu modificările și completările ulterioare.
16. Moșin, V., Eșanu, A. Aspecte etice ale reproducerii umane asistate medical [Accesat: 23.03.2023]. Disponibil: https://repository.usmf.md/bitstream/20.500.12710/16839/1/ASPECTE_ETICE_ALE_REPRODUCERII_UMANE_ASISTATE_MEDICAL.pdf.
17. Nelu Gheorghiță, Problema infertilității și reproducerea asistată medical în Republica Moldova. Aspecte medicale, etice și legislative, în „Vector european” nr. 1/2023.
18. Obreja A., Soci A., Impedimente privind procedura adopției, Arena Iuris, Volumul 1, nr.1/2022 disponibil la: <https://drept.ase.ro/wp-content/uploads/2023/02/Impedimente-privind-procedura-adopției.pdf>.
19. Ordinul nr. 1318/2012 al Ministerului Sănătății privind aprobarea normelor pentru aplicarea Programului Național de Fertilizare *in vitro* și Embriotransfer, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 466 din 9 iulie 2012.
20. Prague Fertility Center - De ce este importantă testarea genetică a embrionilor preimplantare pentru creșterea ratei de obținere a unei sarcini <https://www.pragueivf.com/ro/blog/importanta-testare-genetica-a-embrionilor->

preimplantare?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=21369571607&gclid=Cj0KCQjwi5q3BhCiARIsAJCfuZkNe2GsCxjEuVXSOPg6CM113NMGOqm8mQsyX1kum9p_LRmYjB0HL-QaAkgAEALw_wcB
accesat în data de 12.09.2024

21. Pușcă, F. Protecția penală a vieții persoanei în privința tehnicilor biomedicale moderne [Accesat: 14.02.2023]. Disponibil: http://evidentacercetare.univ-danubius.ro/Surse/Set_009/Vbk8g20EHh.pdf.
22. Tratatul dintre Republica Moldova și Federația Rusă privind asistența juridică și raporturile de drept în materie civilă, familială și penală, semnat la Moscova la 22.02.1993, ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr. 260-XIII din 04.11.1994, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 20/254 din 06.04.1995.
23. Tratatul dintre Republica Moldova și Ucraina privind asistența juridică și raporturile de drept în materie civilă, familială și penală, semnat la Chișinău la 13.12.1993, ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr. 261-XIII din 04.11.1994, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 21/265 din 13.04.1995.

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

A. Monografie

1. **Carmen Ion**, Cinchindel-Pascu B., Cioburi de suflet – Întâmplări triste din viața copiilor prinși în plasa sistemului de adopție, Ed. Zigotto, 2023, Galați, ISBN 978-606-669-414-8.

B. Articole în reviste științifice, materiale ale comunicărilor științifice

1. **Carmen Ion** si Alexandra Novac-Leca *In vitro* Fertilization. The Right Child according to the Regulation Contained in the National and European Legislation Articol publicat in Revista Acta Universitatis Danubius-ADMINISTRATIO, Galati/Romania, Vol.14, nr.1/2022, pag. 7-13, 2022.
2. **Carmen Ion** - autor principal The Right of the Adopted Child to Establish and Preserve his Identity. Articol publicat in Revista Jurnal/Acta Universitatis Danubius-Galati/Romania-JURIDICA, publicatie stiintifica de profil - Categ.B, Vol 18, nr. 3/2022, pag. 105-115, 2022.
3. **Carmen Ion** - autor principal Le placement en famille d'accueil-la voie douce vers l'adoption Articol publicat in Revista Intellectus, publicatie stiintifica de profil - Categoria B, pg.165-171, CZU; 364.442.6-053.2; 347.633/ ORCID .ORG/0000-0002-2649-9853, 2022.
4. **Carmen Ion** - autor principal Judiciary Error Articol publicat in Revista EIRP Proceedings, a Universitatii Danubius din Galati/Romania, Vol.16, issue 1/2021, pag.448-458, 2021.
5. **Carmen Ion** si Giurgea Lenuta The Recognition of Internal Decisions of Adoption and Cross-Border Family Mediation Articol publicat in volumul Journalul Danubian al Universitatii Danubius din Galati/Romania, studii si cercetare/Romania, Vl.2, nr.2(2021), 2021.
6. Giurgea Lenuta si **Carmen Ion** The Danubian States Concern over the Solution of Cases with Minors Publicat in volumul Journalul Danubian al Universitatii Danubius din Galati/Romania, studii si cercetare/Romania, Vl.2, nr.2(2021), pag.138-144, 2021.
7. Giurgea Lenuta si **Carmen Ion** Mediation on the Matter of Parental Responsibility, the Concern of the European Judicial System of the New Millennium Publicat in volumul Revistei EIRP Proceedings, a Universitatii Danubius din Galati/Romania, Vol.16, nr. 1/2021, Universitatea Danubius din Galati/Romania, 2021.
8. Tudose Maricica-**Carmen Ion** European Certificate of Succession Publicat in volumul Journalul Danubian, studii si cercetare a Universitatii Danubius din Galati/Romania, Vl.2, nr.2(2021), pag.184-190, 2021.
9. Giurgea Lenuta si **Carmen Ion** Cooperarea autorităților statelor europene în materia înapoierii minorilor la reședința obișnuită Publicat in Culegerea de materiale ale Conferinței științifico-practice internaționale "Teoria si practica administrării publice" Chisinau, Republica Moldova, 21 mai 2021, pag. 373-376, 2021.
10. **Carmen Ion** si Giurgea Lenuta Public administration in the service of abandoned children Publicat in Culegerea de materiale ale Conferinței "Teoria si practica administrării publice", pag.352-355, 2021.

11. **Carmen Ion** si Giurgea Lenuta Child Adoption Infringements within the European Union Revista EIRP Proceedings,a Universitatii Danubius din Galati/Romania, Vol.16, nr.1(2021) EIRP, pag. 304-307, 2021.
12. Giurgea Lenuta - **Carmen Ion**- Pusca Corneliu Andy (3) Migrația și azilul minorilor, prioritatea conceptului de integrare europeană Publicat in Culegerea conferintei Vol.2, 3-4 decembrie 2021, pag.58-61, Chișinău Republica Moldova, 2021.
13. **Carmen Ion**- Giurgea Lenuta- Pusca Corneliu Andy (3) Some theoretical aspects shaped along time in the field of child adoption Publicat in Culegerea conferintei Vol.2, 3-4 decembrie 2021, pag.76-79, Chișinău Republica Moldova, 2021.
14. Tudose Maricica-**Carmen Ion**-Pusca Corneliu-Andy (3) Adoptia si mostenirea in contextul integrarii europene Publicat in Culegerea conferintei Vol.2, 3-4 decembrie 2021, pag.58-61, Chișinău Republica Moldova, 2021.
15. **Carmen Ion**- autor principal Interesul juridic al reproducerii umane asistate asupra filiației Articol publicat in Culegerea Conferintei Internationale Stiintifice "Promovarea valorilor social-economice in contextul integrarii europene", 2021.
16. **Carmen Ion**- autor principal Rolul funcționarului public din cadrul direcției generale de asistență socială și protecția copilului (DGASPC) Material al Mesei rotunde publicat in Culegerea Academiei de Administrare Publică, 2021, pag. 135-137., Chisinau, Republica Moldova, 2020.
17. **Carmen Ion**- autor principal Adoption Internationale, Procedure Administrative ei Judiciaire Publicat in Culegerea de lucrari stiintifice ale Conferintei stiintifice cu participare internationala organizata de Facultatea de Administratie Publica a Academiei Militare a Fortelor Armate Alexandru cel Bun", pag. 262-270, 2021.
18. **Carmen Ion**-Coman Varvara-Tudose Maricica Obtaining the judicial case certificate in the case of physical persons in the time of SARS-cov-2 pandemia” Articol publicat in Culegerea de lucrări științifice bazate pe materialele celei de-a 4-a Conferințe Științifice și Practice Internaționale (30 noiembrie 2021). Izmail: RVV IDGU, 4 p., 2021.
19. Tudose Maricica-**Carmen Ion** Marketing of the Insurance Contract in the Context of the Digitalization Articol publicat in culegerea de lucrări științifice bazate pe materialele celei de-a 4-a Conferințe Științifice și Practice Internaționale (30 noiembrie 2021). Izmail: RVV IDGU, 8 p., 2021.
20. **Carmen Ion**-autor principal, The situation of the child adopted in the military family in the current context. Culegerea înglobează materialele Conferinței științifice cu participare internațională organizată de Facultatea Administratie Publica a Academiei Militare a Fortelor Armate Alexandru cel Bun", Chisinau, Republica Moldova, pag.115-119, 2021.
21. **Carmen Ion**-autor principal Legal Presumptions of Paternity Articol publicat in EIRP 2022 European Integration -Realities and Perspectives. Proceedings, pag.331-336, a Universitatii Danubius din Galati/Romania, 2022.
22. **Carmen Ion**-autor principal Analyse de l’adoption et de la migration du travail Articol publicat într-un volum monografic dedicat evenimentului, la o editură francofonă, AL-MUKHATABAT, pag.211-220, 2022.
23. **Carmen Ion**-autor principal Importanta si analiza criteriilor ce pot determina luarea unor decizii in procesul de adoptie in Republica Moldova Articol publicat in Revista Studii Juridice Universitare ULIM, publicație științifică de profil - Categoria B, 2022.

24. **Carmen Ion**-autor principal La rascruce intre adoptie si fertilizare *in vitro*, destinatia de a fi parinte Articol publicat in Revista Vector European, publicatie stiintifica de profil - Categoria B, 2023.
25. **Carmen Ion**- Alexandra Novac-Leca, The Adoption - Regulation within the National Criminal Legislation that Contribute to the Protection of the Rights of the Adopted Minor. The Cross-Border Effects of Adoptions. Articol publicat in Journal of Danubian Studies and Research, Vol.12, nr.1/2022
26. **Carmen Ion**-autor principal Adoption and the Child s Right to Inheritance Articol publicat in Volumul Conferintei, editat de Universul Juridic, pag.526-533, 2023.

C. Participări/prezentări cu raport oral

1. **Carmen Ion**, Ion Razvan Marius si Alexandra Novac-Leca, The Future of *in vitro* Fertilization in wich Artificial Intelligence and Stem Cells will Overcome Infertility. International Conference Education in the Digital Era - 1 st Edition, 22-23 July 2022, organizator Univ. Danubius din Galati/Romania 2022.
2. **Carmen Ion**, Legislative Aspects Regarding the Regulation of Work at Home (Teleworking in the University Environment) in the Context of the New Challenges. 1 st Edition, International Conference on Contemporary Scientific and Tehnological Aspects Towards and Entrepreneurial Approach, 25 th February 2022, organizator Universitatea Danubius din Galati/Romania. 2022.
3. **Carmen Ion**, Opractical Solutions Regarding the Digitalization of Justice 1 st Edition, International Conference on Contemporary Scientific and Tehnological Aspects Towards an Entrepreneurial Approach, 25 th February 2022, Universitatea Danubius din Galati/Romania. 2022.
4. **Carmen Ion**, Politica UE in Domeniul Migratiei - Adoptiei Masa Rotunda "Migratie, Remitente si Dezvoltare: Experienta Europeana si Nationala, organizator Academia de Stiudii Economice a Moldovei, Facultatea "Relatii Economice Internationale". 2021.
5. Nelu Gheorghita, **Carmen Ion**, Criyopreservation of human embryos in assisted reproduction - ethical and legal aspects. Revista euro-mediteraneana pentru Integrarea Mediului (EMJEI)la Universitatea din Sfax (Tunisia) organizeaza a-5-a EMCEI la Centrul de Congrese al Universitatii din Calabria (campusul Unical) in Rende (Cosenza , sudul Italiei) in colaborare cu UNICAL si alte universitati din zona euro-mediteraneana si cu Springer Nature ca partener de publicare, 2023.
6. **Carmen Ion**, The Impact Parental Migration on the Adoption of Children. Conferinta stiintifica si practica JEAN MONNET "Migration - the Context of the new realities in central and Eastern Europe", 12 mai 2023 2023.

ADNOTARE

ION Carmen, „Regimul juridic al reproducerii umane asistate medical prin metoda fertilizării *in vitro* – versus adopție”, teză de doctorat în drept, Chișinău, 2025

Structura tezei: introducere, cinci capitole, concluzii și propuneri legislative, bibliografie din 159 titluri, 7 anexe, 87 pagini de text de bază.

Cuvinte cheie: adopție, fertilizare *in vitro*, minor, adoptat, adopție internațională, familii adoptatoare, copil adoptat, părinte adoptiv, interesul superior al copilului.

Domeniul de studiu: specialitatea 553.01 – Drept civil.

Scopul tezei de doctorat constă în justificarea teoretico-practică a importanței și necesității aplicării normelor juridice, psihologice și etico-religioase în alegerea formării unei familii prin intermediul adopției sau a fertilizării *in vitro*.

Obiectivele: analiza comparativă a legislației privind adopția și fertilizarea *in vitro* în România, Republica Moldova și Spania, determinarea efectelor juridice și sociale ale adopției și fertilizării *in vitro*, explorarea implicațiilor etice, medicale și sociale ale fertilizării *in vitro*, investigarea nulității și desfacerii adopției și formularea recomandărilor pentru îmbunătățirea legislației în domeniul adopției și fertilizării *in vitro*.

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării rezidă din analiza completă a doctrinei a legislației care reglementează adopția ca instituție juridică a dreptului privat. Îmi propun prin această lucrare să realizez un studiu cuprinzător al regimului juridic a unei astfel de proceduri, în toată amploarea sa în care se manifestă și în același timp aduc argumente puternice pentru a fi abordate cu încredere procedurile adopției, care au fost mult simplificate în ultima perioadă, scoțând în evidență avantajele și dezavantajele fertilizării, respectiv inseminării, raportat la posibilitățile adopției.

Problema științifică importantă soluționată prin cercetarea desfășurată se referă la cercetarea reglementărilor naționale și internaționale, urmărindu-se clarificarea unor ambiguități în legislația națională privind fertilizarea *in vitro* dar și adopția precum și umplerea, pe cât posibil, a unui vid legislativ în acest domeniu.

Semnificația teoretică a lucrării constă în aprofundarea și sistematizarea cunoștințelor privind reglementările juridice referitoare la adopție și fertilizarea *in vitro*, printr-o analiză comparativă între România, Republica Moldova și Spania. Studiul contribuie la clarificarea unor concepte juridice fundamentale și la evidențierea unor aspecte critice ale legislației naționale și internaționale. De asemenea, oferă o perspectivă doctrinară asupra modului în care normele juridice evoluează pentru a răspunde provocărilor etice și sociale din domeniul reproducerii asistate și al protecției copilului.

Valoarea aplicativă a lucrării se reflectă în recomandările propuse pentru îmbunătățirea legislației și a politicilor publice privind adopția și fertilizarea *in vitro*. Studiul oferă soluții juridice concrete pentru optimizarea procedurilor, protejarea drepturilor părților implicate și reducerea incertitudinilor legislative. De asemenea, analiza jurisprudențială și studiile de caz incluse în lucrare pot fi utilizate ca reper în practică de către juriști, factori decizionali și specialiști din domeniul protecției copilului și al reproducerii asistate.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele științifice au fost utilizate în procesul educațional al Facultății de Drept din cadrul Universității de Studii Europene din Moldova și al Facultății de Drept din cadrul Universității „Danubius” din Galați, România.

ANNOTATION

ION Carmen ION, "The legal regime of medically assisted human reproduction by *in vitro* fertilization method - versus adoption", PhD thesis in law, Chisinau, 2025

Structure of the thesis: introduction, five chapters, conclusions and legislative proposals, bibliography of 159 titles, 7 annexes, 87 pages of basic text.

Keywords: adoption, *in vitro* fertilization, minor, adopted, international adoption, adoptive families, adoptive families, adopted child, adoptive parent, best interests of the child.

Field of study: specialty 553.01 - Civil Law.

Aim consists in the theoretical-practical justification of the importance and necessity of applying legal, psychological and ethical-religious norms in the choice of forming a family through adoption or *in vitro* fertilization.

Objectives: comparative analysis of the legislation on adoption and *in vitro* fertilization in Romania, the Republic of Moldova and Spain, determining the legal and social effects of adoption and *in vitro* fertilization, exploring the ethical, medical and social implications of *in vitro* fertilization, investigating the nullity and undoing of adoption and formulating recommendations for improving the legislation in the field of adoption and *in vitro* fertilization.

The novelty and scholarly originality of the work lies in the complete doctrinal analysis of the legislation governing adoption as a legal institution of private law. I aim through this work to make a comprehensive study of the legal regime of such a procedure, in all its extent in which it manifests itself and at the same time I bring strong arguments for a confident approach to adoption procedures, which have been greatly simplified in recent times, highlighting the advantages and disadvantages of fertilization, respectively insemination, in relation to the possibilities of adoption.

The **important scientific problem solved** by the research carried out refers to the research of national and international regulations, aiming to clarify some ambiguities in the national legislation on *in vitro* fertilization and adoption as well as to fill, as much as possible, a legislative vacuum in this field.

The **theoretical significance** of the work consists in deepening and systematizing the knowledge on the legal regulations regarding adoption and *in vitro* fertilization, through a comparative analysis between Romania, Republic of Moldova and Spain. The study helps to clarify some fundamental legal concepts and to highlight some critical aspects of national and international legislation. It also provides a doctrinal perspective on how legal rules are evolving to respond to ethical and social challenges in the field of assisted reproduction and child protection.

The **applied value** of the paper is reflected in the proposed recommendations for improving legislation and public policy on adoption and *in vitro* fertilization. The study offers concrete legal solutions to optimize procedures, protect the rights of the parties involved and reduce legislative uncertainties. The case law analysis and case studies included in the paper can also be used as a benchmark in practice by lawyers, decision-makers and professionals in the field of child protection and assisted reproduction.

Implementation of scientific results. The scientific results have been used in the educational process of the Faculty of Law of the University of European Studies of Moldova and the Faculty of Law of the "Danubius" University of Galati, Romania.

АННОТАЦИЯ

Ион Кармен Ион, «Правовой режим репродукции человека с медицинской помощью посредством экстракорпорального оплодотворения - против усыновления», докторская диссертация по праву, Кишинев, 2025 г.

Структура диссертации: введение, пять глав, выводы и законодательные предложения, библиография из 159 наименований, 7 приложений, 87 страниц основного текста.

Ключевые слова: усыновление, экстракорпоральное оплодотворение, несовершеннолетний, усыновленный, международное усыновление, усыновители, приемные семьи, усыновленный ребенок, приемный родитель, наилучшие интересы ребенка.

Область обучения: специальность 553.01 - Гражданское право.

Цель диссертации состоит в теоретико-практическом обосновании важности и необходимости применения правовых, психологических и этико-религиозных норм при выборе создания семьи путем усыновления или экстракорпорального оплодотворения.

Цели: сравнительный анализ законодательства об усыновлении и экстракорпоральном оплодотворении в Румынии, Республике Молдова и Испании, определение правовых и социальных последствий усыновления и экстракорпорального оплодотворения, изучение этических, медицинских и социальных последствий экстракорпорального оплодотворения, исследование недействительности и отмены усыновления, формулирование рекомендаций по совершенствованию законодательства в области усыновления и экстракорпорального оплодотворения.

Новизна и научная оригинальность работы: заключается в полном доктринальном анализе законодательства, регулирующего усыновление как правовой институт частного права. В данной работе я ставлю перед собой цель всесторонне исследовать правовой режим такой процедуры, во всей полноте его проявления, и в то же время привожу весомые аргументы в пользу уверенного подхода к процедуре усыновления, значительно упрощенной в последнее время, выделяя преимущества и недостатки оплодотворения, соответственно, инсеминации, по отношению к возможностям усыновления. Новизна и научная оригинальность работы представлена, в частности, анкетным исследованием усыновления и экстракорпорального оплодотворения. На протяжении многих лет эти темы не рассматривались вместе, и не было найдено никакой связи между ними, особенно в Республике Молдова.

Важная научная проблема, которую решает проведенное исследование: оно касается изучения национальных и международных норм, направленных на прояснение некоторых неясностей в национальном законодательстве по экстракорпоральному оплодотворению и усыновлению, а также на заполнение, насколько это возможно, законодательного вакуума в этой области.

Теоретическая значимость работы: заключается в углублении и систематизации знаний о правовых нормах, касающихся усыновления и экстракорпорального оплодотворения, посредством сравнительного анализа Румынии, Республики Молдова и Испании. Исследование помогает прояснить некоторые фундаментальные правовые понятия и выделить некоторые критические аспекты национального и международного законодательства. Оно также дает доктринальное представление о том, как развиваются правовые нормы в ответ на этические и социальные вызовы в области вспомогательной репродукции и защиты детей.

Прикладное значение работы отражена в предложенных рекомендациях по совершенствованию законодательства и государственной политики в области усыновления и экстракорпорального оплодотворения. В исследовании предлагаются конкретные правовые решения, направленные на оптимизацию процедур, защиту прав участвующих сторон и снижение законодательной неопределенности. Анализ прецедентного права и примеры из практики, приведенные в работе, также могут быть использованы в качестве ориентира на практике юристами, лицами, принимающими решения, и специалистами в области защиты детей и вспомогательной репродукции.

Внедрение научных результатов. Научные результаты были использованы в учебном процессе юридического факультета Университета европейских исследований Молдовы и юридического факультета Университета «Danubius» г. Галац, Румыния.

ION, CARMEN

**REGIMUL JURIDIC A REPRODUCERII UMANE
ASISTATE MEDICAL PRIN METODA FERTILIZĂRII *IN*
VITRO – VERSUS ADOPTIA**

SPECIALITATEA ȘTIINȚIFICĂ: 553.01. DREPT CIVIL

Rezumatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: _____

Formatul hârtiei 60x841/16

Hârtie ofset. Tipar ofset.

Tiraj 25 ex

Coli de tipar. 2.1.

Comanda nr. _____

Editura

Tipografia „Pulsul Pieții”

Str. Gh. Iablockin nr. 5, Chișinău